

Večernik

Leto I. (VIII.), štev. 158

Maribor, četrtek, 10. novembra 1927

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zasl. v Ljubljani št. N. 408

Plača mesečno, prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

V borbi za enakopravnost

RALIIRANJE PREČANSKIH ELEMENTOV. — SIMPATIJE MED NARODNIMI SLOVENCMI ZA SODELOVANJE SDS IN HSS. — SLOVENSKI KLERIKALCI PROTI SLOVENSKIM INTERESOM.

Te dni se je odigral v Narodni skupščini dogodek, ki je za prečanske kraje zgodovinskega pomena, žal da samo v negativnem smislu. V razpravi je bil predlog za izenačenje davkov, ki ga je po daljši burni debati vladna večina, tudi z glasovi poslancev SLS, odklonila. Ne bomo se spuščali v razpravo o tem, ali je bil predlog stavljen iz splošnih narodno-gospodarskih vidikov ali pa zgolj iz strankarskih razlogov. Tudi se ne bomo bavili z neumestnostjo raznih izrazov in medklincev, ki so padali v tej debati z ene in druge strani.

Eno je gotovo: predlagatelj posl. dr. Krajač (HSS in posl. Juraj Demetrovič (SDS) sta v svojih mirnih in stvarnih govorih doprinesla številni dokaz za davčno neenakost med prečani in Srbijanci. Statistika iz l. 1926 kaže, da se je izplačalo v Srbiji in Črni gori povprečno 407 Din davka na glavo, v Bosni in Hercegovini 508, v Dalmaciji 394, v Hrvatski in Slavoniji 762, v Sloveniji 1035,08, v Vojvodini 1118,90. Če se vzame statistika po četvrtinskih kilometrih, vidimo, da se na četvrtini kilometer plača v Srbiji in Črni gori 18.834, v Bosni in Hercegovini 23.410, v Dalmaciji 17.853 v Hrvatski in Slavoniji brez Srema 44.000, v Sloveniji 67.500, v Vojvodini s Sremom 72.236. Posl. dr. Krajač je navedel še drug značilen primer neenakosti: Človek, ki ima hišo na Hrvatskem v vrednosti 400.000 Din, od katere dobi vsako leto 50.000 Din rente, plača na Hrvatskem neposrednega davka brez samoupravnih doklad 30.000 Din; v Srbiji plača v istem položaju neposrednega davka 7.594 Din.

Predlog, da se novi zakon o neposrednih davkih takoj vzame v razpravo, je bil torej polno upravičen, zlasti še zato, ker je bil že davno tozadevni načrt izdelan in bi samo trebalo, da ga vlada skupščini predloži. Kljub temu pa je vladna večina s pomočjo glasov slovenskih klerikalcev odklonila nujnost predloga.

V borbi za enakopravnost stojita ramo

ob rami Radičeva stranka in SDS. Razveseljivo je dejstvo, da sta se ti dve stranki po dolgi medsebojni boji znašli v skupni fronti. Poročila zadnjih tednov in zlasti zadnjih dni, ki trdijo, da sta se obe stranki medsebojno zavezali k skupnemu delovanju v notranji in zunanji politiki; da sta Radič in Pribežević sprejela za to sodelovanje enoten program; da sta se zavezala, da ne gresta v nobeno kombinacijo drug brez drugega; da hočeta skupnost afirmirati celo na skupnih javnih shodih — vsa ta poročila so simpatično odjeknila v vseh prečanskih krajih, zlasti pa med nami naprednimi Slovenci. V vseh prečanskih krajih zato, ker sta HSS in SDS izrazito in izključno prečanski stranki in znači njuno sodelovanje početek raliiranja prečanskih elementov. Vsi uvidevni ljudje v prečanskih krajih pa so prišli po devetih letih skupnosti v novi državi do prepričanja, da ne bomo prišli poprej do enakopravnosti, do enakosti v pravicah in dolžnostih, dokler se ne ustvari enotna fronta prečanskih elementov. Ta fronta pa ne bo pomenila boja proti srbstvu, kakor so to hoteli svoj čas naši klerikalci, ampak borbo proti onim zlokočnim srbiziranim elementom, ki s svojo ekskluzivnostjo in s svojim odporom proti izenačenju zavirajo gospodarsko konsolidacijo države. Toda borba za enakopravnost se je pričela, sodelovanje med HSS in SDS je jamstvo za njen uspešen potek.

Nas napredne Slovence pa skupnost med HSS in SDS veseli tudi z drugega vidika: od nas že vsa leta sem propagirana skupnost naprednih elementov v Sloveniji se je s tem za korak približala uresničenju. Borba naprednjakov v Sloveniji proti klerikalizmu, ki se je zdaj zopet izkazal kot največji škodljivec naših slovenskih gospodarskih interesov, prehaja v sodelovanje SDS in HSS v nov štadij in pomenja danes borbo za gospodarsko enakopravnost slovenskega ljudstva.

Druga izdaja Srbsko-hrvatske koalicije

USTANOVITEV KMEČKO-DEMOKRATSKE KOALICIJE MED RADIČEVCI IN SAMOSTOJNIMI DEMOKRATI.

BEOGRAD, 10. novembra. Sinoči je bila po konferenci voditeljev samostojno demokratske in hrvatske seljačke stranke redigirana resolucija o ustanovitvi »Kmečko-demokratske koalicije«. Resolucija bo danes predložena obema poslanskima kluboma. Čim jo bosta kluba odobrila, se smatra ustanovitev Kmečko-demokratske koalicije za izvršeno stvar. Obe stranki se zavezuje, da ne vstopita v nobeno vladno, ki ne bi obračunala s sedanjim vladnim sistemom. Nobena izmed obeh strank ne sme dalje stopiti v

pogajanja s kako tretjo stranko, ne da bi se o tem poprej sporazumela z drugo koalicijsko stranko.

Svetozar Pribežević je predložil danes besedilo resolucije demokratskemu voditelju Ljubi Davidoviću, ki je izrazil svoje izredno zadovoljstvo, da se je s tem pripravila pot za koncentracijo vseh demokratskih elementov.

Vladi je ustanovitev nove parlamentarne koalicije silno neljuba in se trudi na vse mogoče načine, da bi jo razbila.

Narodna skupščina

BEOGRAD, 10. novembra. Na današnji seji narodne skupščine, ki se je začela z enourno zamudo, je bila na dnevnem redu interpelacija posl. Peteljana glede Borz dela, zakona o zaščiti delavcev in glede podpor brezposelnim.

Interpelant je poudarjal, da je delavstvo prispevalo že 40 milijonov dinarjev za podpore brezposelnim, vendar pa vlada kljub vsem urgencam še do danes ni izdelala statuta o upravi in uporabi tega fonda. Isto velja tudi, kar se tiče Borz dela. Govornik je zahteval takojšnjo rešitev teh za delavstvo tako nujnih življenjskih vprašanj.

Minister za socialno politiko, dr. Gosar je v svojem odgovoru na interpelacijo navajal vse, kar se je v tem oziru že storilo in kar se še ni storilo.

Seja se bo nadaljevala ob 16. uri.

Ponarejanje ogrskih predvojnih posojil

Madžarska oškodovana za sto milijonov frankov.

PARIZ, 10. novembra. Vsi listi prinašajo podrobnosti o ponarejanju papirjev predvojnih ogrskih posojil, ki je bilo odkrito te dni in je bil v zvezi s to sleparijo aretiran v Parizu bančnik Blumenstein. Madžarska vlada je že javila, da je oškodovana za sto milijonov frankov. Prikrajšane pa so s to sleparijo tudi vse nasledstvene države, ki bodo vložile tozadevne tožbe proti falzifikatorju. Kakor javlja »Matin«, so ponarejali vse listine na Dunaju. Zanimiv je način, kako se je dognalo za to afero. Golufijo je javil budimpeštanski policiji neki anonimni dopisnik, ki je bil svoječasno sam veren pajdaš Blumensteina v sleparskih poslih. Večina teh ponarejenih listin kroži izven Francije, ker so jih predvsem spuščali v promet v Londonu, Berlinu in Bruxellesu. Ponarejanje se je pričelo l. 1924. Po izjavi madžarskega poslanika v Parizu so bila madžarska in francoska oblastva že meseca junija obveščena o zadevi, a so vodila preiskavo v največji tajnosti, dokler niso te dni izdala nalog za aretacijo Blumensteina in njegovega sina, ki pa se je z begom za enkrat ognil aretaciji. Blumensteinu, ki je v zvezi z velikimi bankami, bo po mišljenju madžarskega poslanika težko dokazati, da je skupljaj obilicije in jih tihotapil v Pariz. — Pred preiskovalnim sodnikom se bo lahko izgovarjal, da si je pridobil papirje, ki so jih našli v njegovih trezorih, v dobi verji, da so originalni. Po poročilih iz Budimpešte cenijo Blumensteinovo imovino na dva do tri milijone dolarjev.

Velik požar v Šikolah pri Ptuj

Danes zjutraj ob treh je pri treh posestnikih v Šikolah pri Ptuj izbruhnil požar, povzročen od silnega vetra, ki je zanesel iskre od mimo drvečega brzovlaka na slamnate strehe. Veter je razpihal ogenj do strašne stopnje in groznega učinka. Trem nesrečnim posestnikom je vse pogorelo. Na pomoč so prišli gasilci iz Šikole, Gorice, Podove, Maribora, Ptuja in Zirkovc. Mariborsko gasilsko društvo je bilo o požarni nesreči obveščeno od zvonarja ter je takoj odhitelo na pomoč z velikim avtomobilom pod vodstvom kapetana g. Vollerja. Gasilci so imeli silno naporno delo do šeste ure ter so ob hudem in skrajno nevarnem vetru preprečili razširjenje ognja na sosednja, tudi s slamo krita poslopja. Vas je bila v največji nevarnosti in samo najpožrtvovalnejšemu trudu gasilcev se je treba zahvaliti, da niso vsi gasilci doživeli težke usode posestnikov Friderika Majeriča, Simona Premzela in Franca Slatanteja, ki so v požaru sredi pravega orkana tekom ene ure izgubili vse. —

Avtomobilska nesreča pri Slovenski Bistrici

Včeraj, ob 2. popoldne, se je pri Slovenski Bistrici pripetila avtomobilska nesreča, ki po naključju ni terjala težjih žrtev. Iz Celja je vozil proti Mariboru osebni avtomobil veletrgovca Kocbeka iz Kranja. Na cesti med Bistrico in Framom pa mu je pripeljal nasproti enovprežni voz, katerega konj se je splašil in v kritičnem trenutku, ko je avto hotel pasirati mimo vprege, skočil na desno stran ulice in se vzel z nogami na avtomobil, razbil obrambno steklo in poškodoval blatobran. Konj si je na avtu razbil gobec in močno razrezal glavo. Tudi posestnica Pani F., ki je sedela na vozu, je dobila poškodbe na roki, sicer pa je nevarnost brez težjih posledic minila. —

Kraljevič Marko.

Družba sv. Cirila in Metoda, duševna mati naše obmejne mladine, jo je zopet razveselila s knjižico, nosečo zunaj podobno jugoslovenskega junaka kraljeviča Marka, znotraj pa nudečo mnogo zanimivih pravljic — med njimi zlata vredno bajko Milčinskega »O Marički, ki je pol ure prekasno prišla na svet« — pesmi, poučnih člankov in važnih drobtin; knjižico, okrašeno z lepimi ilustracijami, zaključuje koledar in oddelak za beležke. Šolska vodstva, starše in vse ljubitelje slovenske mladine opozarjamo na ta delce, ki je zbog tehtne vsebine in iako nizke cene — 6 Din — naitoplejše priporočbe vedno.

Sestanek Marinkovića z Mussolinijem

PARIZ, 10. novembra. »Petit Parisien« poroča, da odpotuje Marinković iz Pariza potem še v London in nato v Rim, da se sestane z Mussolinijem. Jugoslovanski poslanik v Rimu, dr. Rakić, je že dobil nalog, da pripravi ta sestanek, za katerega se trudi posebno Anglija, ki ima interes na tem, da se končno rešijo vsa viseča vprašanja med Italijo in Jugoslavijo.

Učiteljske vesti.

Te dni je ministrstvo prosvete premetilo v Beograd sledeče učitelje oziroma učiteljice iz mariborske in ljubljanske oblasti: Zega Joško iz Guštanja, Pivk Ciril iz Dola pri Litiji, Koželj Mirko iz Žetala, Jarnović Miligoj iz Vučje Gomile, Kocmut Joško iz Beltincev, Poljšak Ladislav iz Zagozda, Kavčič Nande iz Solčave, Jaklič Milan iz Makol, Draga Roškar iz Dolnje Lendave, Justina Bolhar iz Čepelji, Danica Germek iz St. Petra pod Sv. Gorami. Vsi navedeni učitelji obiskujejo v Beogradu višjo gimnastično šolo ter se pripravljajo za profesorje te lovadhe na srednjih šolah. —

Manoilescu obtožen veleizdaje in zarote proti kralju

BUKAREŠT, 10. nov. Danes dopoldne se je pričel pred vojaškim sodiščem proces proti bivšemu državnemu podtajniku Manoilescu, ki je obtožen veleizdaje in zarote proti mladoletnemu kralju Mihailu. Rzsodba bo izročena že jutri zvečer. Zakon za zaščito države določa za tak prestopok smrtno kazen. Manoilescu zagovarjajo odlični juristi s prof. Jorgo na čelu. Slednji namerava priti v svojem govoru na dan z raznimi razkritji, ki bodo kompromitirala celo vrsto vodilnih mož vladne stranke. Po vsej Rumuniji vlada za proces največje zanimanje. Sodišče je večino razbremenjevalnih prič odklonilo. Proces bo izveden na sodlgi zaplenjenega materijala, obstoječega iz raznih listin.

LJUBLJANA, 10. novembra. Devize: Berlin 1355,5, Curih 1095,5, Dunaj 802, London 276,75, Newyork 56,75, Praga 168,42, Milan 309,25. — Efekti: Celjska 164, Ljub. kreditna 133, Prva hrvatska 890, Kreditni zavod 160, Vayča 133, Ruše 280—295, Kranjska industrija 373.

Naši dravski splavarji

NA MARIBORSKEM »PRISTANU«. — NEKDAJ IN DANES. — ŽIVLJE-
NJE SPLAVARJEV. — NJIHOVI OBIČAJI. — MODERNE OVIRE. — FAL-
SKA ELEKTRARNA. — IZUMIRANJE SPLAVARJEV.

Letošnja lepa jesen je posebno pri-
jala pohorskim splavarjem, ki so ugod-
no vreme izrabili, kolikor se je dalo.
Še sedaj jih dnevno vidiš ob maribor-
skem »Pristanu« in pod državnim mo-
stom tja do naših »Benetk«. Z mr-
zlično naglico se Maribor modernizira,
na stare čase nas še edino spominja
dravski del mesta in markantna pri-
kazen v tem miljeju so težko naloženi
splavi s tipičnimi možakarji — pohor-
skimi splavarji.

Naši meščani kaj radi ogledujejo
spretno sestavljena vozila; posebno
ona, ki so zasidrana pod mostom, so
predmet občudovanja pasantov na
mostu. Primitivna utica za prenočevanje,
plapolajoč ogenj in mišičasti mo-
žje nas spominjajo na razne eksotične
povesti, kjer se opisujejo tajinstvene
šege in se omenja pisano življenje
čudnih gozdnikov v divjih džung-
lah in ob nevarnih vodah...

Tudi dravski splavarji so nevsak-
danji ljudje, utrjeni, resni in preizku-
šeni junaki vode. Mnogo vedo pove-
dati, marsikje so že bili, marsikaj so
doživeli.

Ako potuješ po dravski dolini, imaš
dovolj prilike, da stopiš s splavarji v
stik. Takoj se ti potožijo, da je slab
»kšeft«, včasih je bilo vse drugače...
Torej tudi »kriza«! Splavarska kriza
je nastala pravzaprav že pred 60. leti,
ko je koroška železnica povzročila
velik prometni preokret v dravski do-
lini.

Od tedaj je splavarjenje silno
ponahal, kar pa morejo ugotoviti na
licu mesta le naši starejši meščani.
Dandanes se ti že deset splavov ob
Pristanu zdi nekaj posebnega. Svoječas
jih je bilo dnevno trikrat toliko in še
čisto drugačni: ploščate ladje »šajke«
so prevažale ne samo les, ampak tudi
svinec, volno, smolo, lončarske iz-
delke, v jeseni pa sadje. Tržne dneve
ob sobotah so največ založili pohorski
in koroški splavarji. Ko so se po do-
bri kupčiji vračali peš ob levem bre-
gu Drave, so si še nakupili vsega, če-
sar so potrebovali. Posebno živahno
je bilo takrat ob mariborskem Pri-
stanu in tudi za »Benetke« je bila ta-
krat doba veselja in blagostanja. Da-
nes je tam vse tiho in mirno. Tudi
žrtve modernega prometnega raz-
voja!

Današnji maloštevilni dravski spla-
varji so »organizirani« pod vodstvom
nekaterih podjetnikov v posameznih
krajih. Lesotrzec, ki hoče spraviti les
po Dravi, je primoran obrniti se na
podjetnika, ki nakaže »kormaniša«
(voditelja splava) in splavarje. Plači-
lo dobe vsi ti od »gospodarja«, ki ob-
računa z lesotrzcem, kateremu je od-
govoren za prevzeto blago.

Zanimivo je opazovati sestavljanje
splava, kar se godi neverjetno hitro:
debla se zvežejo s trtinjem ali sro-
botjem, kar se hoče trdnje spojiti, se
zbiže z lesenimi klini. Čudno je, da v
današnji »železni dobi« na splavu ni
niti trohice železa!

»Flos« (tako pravijo splavu) ima po
4 ali po 6 vesel, kar je odvisno od ve-
likosti tovara in stanja vode. Stalno
mesto »kormaniša« je spredaj ob des-
nem veslu; on mora dobro poznati
tok, vedeti mora za vsako nadvodno
in podvodno skalo, on mora biti pravi
»strokovnjak« — star splavar. Vsi
drugi so pod njegovim vodstvom in
smijo biti tudi novinci, vendar le po
priporočilu drugega tovariša — izku-
šenega splavarja.

Splavarjenje ni brez nevarnosti, zato
ni nič čudnega, če so običaji spla-
varjev posebno mističnega značaja.
Vodi pripisujejo neko skrivnostno
moč, s katero deluje na človeško na-
ravo. Domišljija je našla svoj izraz v
povodnjem možu, v vilah, v zmaju in
v Gestrinu. Kakor ve povedati star
splavar, je Gestrin povodni mož, bolj
mlad kakor star in ima ribje noge. Po-
noči pokaže glavo iz vrtincev in tudi
rad zatrobi. Hkrati se pokažejo tudi
vodne deklice, ki plavajo okrog njega.
Gestrin je hud; rad vlačí ljudi v vrti-
nec ali jih tišči na pečine. V starih ča-
sih so brodarji vrgli, preden so se
podali na vodo, v reko kako rutico,

kamor so zamotali prstan, da so s
tem potolažili Gestrina. — Splavarji
ne pljuvajo v vodo, ker se sicer Ma-
rija joče, hudič pa smeje. Na veliko-
nočno nedeljo vržejo nekaj blagoslov-
ljenega kruha v vodo. Sploh so spla-
varji, kljub znanemu preklinjanju, glo-
boko verni. Predno se odpravijo na
pot, molijo skupno. Blizu nevarnih
mest dravskega toka se križajo in mo-
lijo. V Rušah, kjer je bila nekda »cen-
trala« splavarjev, hranijo v cerkvi
velik, umetno izdelan križ, ki so ga
svoječas našli v Dravi in ga nato poklo-
nili cerkvi. Splavarji so po neki sliki
iz leta 1684. (»Schlösserbuch«), ki nam
kaže falsko graščino, imeli svojo nošo.
Žraven velike ladje vidimo ob Dravi
»flosarje« z jako širokimi klobuki in
hlačami samo do kolen. Zanimivo je,
da so svoječas plavale po Dravi barke,
podobne beneškim gondolam, ki so
imale dolge, kvišku štrleče vratove,
kakor o tem poroča Pajek v svojih
črticah. Značilen je dovtip, ki je raz-
širjen po Pohorju: »Flosarji sveti za-
kon v Mariboru na most obesijo!«

Največjo nevoljo povzroča v novel-
šem času dravskim splavarjem falska
elektrarna. S svojo visoko steno je
zajezila Dravo do Brezna, da stoji kot
ribnik ali jezero. Za to kratko progo,
ki so jo nekda prevozili v 1 uri, rabi-
jo danes 5 ur in še mnogo truda z ve-
slanjenji imajo. Tudi carinska proce-
dura v Mariboru jim ne ugaja, ker pač
tega prej ni bilo. Vsak splav, ki gre v
Slaonijo in v Beograd, pasira mad-
žarsko mejo, zato uredba predpisuje
carinski postopek, ki se izvrši v Mari-
boru.

Dva, tri ali celo štiri tedne so drav-
ski splavarji na poti. Zopet jih zagle-
daš ob vrnitvi pri popoldanskem ko-
roškem vlaku, ko se oboroženi s se-
kirami, žagami, cepini in vrvmi z do-
brim zaslužkom vračajo na novo de-
lo. Glavna sezona je spomladi in v je-
seni, v poletni vročini in ob zimskem
mrazu pa drvarijo za svoj vsakdanji
kruhek.

Listje rumeni in odpada, bliža se
starka zima. V bojazni pred njo hiti-
jo mimo nas zadnji splavi in prišel bo
čas, ko jih bodo moderna prometna
sredstva popolnoma izpodrinila. Ta-
krat bodo splavi le še starinski ostanki
nekdanje — primitive dobe.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Četrtek, 10. novembra ob 20. uri
»Školjka« ab. D. — Kuponi: zadnjikrat.
Petek, 11. novembra ob 20. uri »Rapall-
ski večer« Jugoslovenske matice.

Sobota, dne 12. novembra ob 20. uri
»Revizor« ab. C. — Kuponi.

Nedelja, dne 13. novembra popoldne ob
15. uri »Sneguljica« kuponi; ob 20. uri
»Čaršaka kneginja«. Kuponi.

»Eva« na mariborskem odru. Mari-
borsko gledališče študira Leharjevo mo-
stestsko opero »Eva, deklica iz tovar-
ne«, za katero se vrše že zadnje vaje,
tako, da bo njena premijera drugi teden.
Opereto odlikuje ne samo krasna delovna
operna godba, temveč tudi jako lepo in
smiselno dejanje, ki je prepleteno z vrlo
veselimi prizori.

Ljudska univerza v Mariboru

Radi Rapallskega večera odpade v pe-
tek dne 11. novembra predavanje. V
podeljek 14. novembra ob 8. zvečer
predava o »Sumatri kot najlepši deželi
sveta« dunajska pisateljica in svetovna
potovalka ga Al. Schalek na podlagi pre-
krasnih barvanih skioptičnih slik. V to-
rek, dne 15. novembra, ob 7.30 zvečer
je otvoritev delovanja mariborske Ljud-
ske univerze v Studencih v deški šoli.
Spored otvoritve se pravočasno objavi.
Njene prireditve bodo vsak teden ob tor-
kih.

Ben Ali Gemil

čudotvorni Egiptčan gostuje

v petek v Veliki kavarni

Mariborski in dnevi drobiž

Predavanje Georgesa Blondela v Ma- riboru.

Sinoči se je vršilo v »Vesni« zanimivo
predavanje znanega francoskega stro-
kovnjaka, univerzitetnega profesorja
Georgesa Blondela, za katere je vladalo
veliko zanimanje. Številni posetniki, med
katerimi so bili župan mesta dr. Lesko-
var, podžupan dr. Lipold, predsednik
Gremija trgovcev v Mariboru, g. Vilko
Weigl in drugi odlični predstavniki pri-
dobitnih progov ter številni prijatelji
francoskega naroda, so do zadnjega ko-
tička napolnili predavalnico.

Uvodoma je predavatelja pozdravil
predsednik mariborskega francoskega
krožka, prof. Gasparin, ki se mu je za-
hvalil za izkazano pozornost in opozo-
ril na prijateljstvo, ki veže francoski in
naš narod.

Georges Blondel je poljudno govoril o
sodobni gospodarski evoluciji sveta. O-
pozarjal je na globoke posledice svetov-
ne vojne in grajal splošni optimizem, ki
je po končani vojni terjal toliko gospo-
darskih žrtev. Nihče ni računal, da je mir
kot neposredna posledica velike vojne,
ravno tako veliko gospodarsko zlo, ka-
kor vojna sama. Dezorganizacija posa-
meznih narodnih gospodarstev je zahte-
vala splošen ruin svetovnega gospodar-
stva. Obširno je nato govoril o posledicah
v posameznih državah, o velikih iz-
premembah, ki jih je izzvalo Wilsonovo
geslo o samoodločbi narodov in o drugih
gospodarskih problemih. Kot bazo reši-
ve in izhoda iz težkega položaja je ozna-
čil demokracijo in parlamentarizem.

Predavatelj je o utisih v Mariboru go-
voril zelo laskavo in dejal, da mu je me-
sto zelo ugajalo. Georges Blondel je da-
nes odpotoval iz Maribora.

Sprememba v železniški službi.

Z mariborskega glavnega kolodvora je
premeščen v Ljubljano na glavni kolo-
dvor prometni uradnik g. Dragotin La-
pajne, agilen društveni delavec in simpa-
tičen družabnik.

Smrtna kosa.

Včeraj popoldne je umrl v Mariboru v
58. letu starosti g. Andrej Ralca, policijski
nadzornik v pokopju. Pokojnik je bil
rodom iz Velikega dola pri Sežani in v
je služboval v Trstu od l. 1894 do pre-
vrata, nakar se je preselil s svojo rodbi-
no v Jugoslavijo in je služboval v Celov-
cu, Prekmurju in Mariboru. Bil je odlo-
čen narodnjak in naprednjak ter je vzgo-
jil svoje otroke strogo v narodnem duhu.
Pogreb se bo vršil jutri ob 16. uri iz mr-
tvašnice na magdalensko pokopališče na
Pobrežju. Bodi vrlému možu ohranjen
blag spomin, žalujočim pa naše iskreno
sožalje!

Akademija Jugoslovenske Matice v gle- dališču.

Jutri, v petek, se bo vršila v gledališču
akademija Jugoslovenske Matice o prili-
ki sedme obletnice Rapalla: Sodeluje kom-
pletna vojaška godba z izbranimi komadi.
Dirigira g. major Čermak. Kot glavni
govornik nastopi predsednik pokrajinskega
odбора Jugosl. Matice v Ljubljani
g. dr. Pretnar. Na programu so tudi solo-
spevi naših opernih pevcev in pevk. Žive
slike primorskih narodnih noš in kratko-
dejanka iz življenja v robstvu se naha-
jajočih naših rojakov bo gotovo izpolnilo
lepo zanimivo akademijo do umetniške
popolnosti. Cene so dramske, ter je s tem
omogočena udeležba vsem slojem. Dolž-
nost nas vseh je, da ta večer posvetimo
spominu sedme obletnice usodnega Ra-
palla.

Obvestilo študijske knjižnice.

Čitalnica študijske knjižnice« je od 11.
t. m. zopet odprta.

Imoviteljske sloje v Mariboru

uljudno vabimo, da se na Rapallskem ve-
čerju Jug. Matice, ki se bo vršil jutri zve-
čer v narodnem gledališču, poslužijo lož.
Sploh je dolžnost narodnega občinstva,
da napolni gledališče ta večer do zadnje-
ga kotička.

Mariborska borza dela

išče vulkanizerja za Split. Reflektanti
naj se javijo na mariborsko borzo dela.

Dražba na carinarnici.

V petek dne 11. t. m. se vrši ob pol
9. uri na Glavni carinarnici dražba ma-
nufakturnega in galanterijskega blaga, na
kar opozarja Trgovski gremij svoje člane.

Med splavarji.

V mariborskem Pristanu se med spla-
varji, ki prihajajo iz gorenje Dravske do-
line, večkrat odigravajo zanimive dogo-
divščine. Tudi včeraj so plavili les proti
Ptuj in se med potjo ustavili v Maribo-
ru. Lovrenc G. in Jože D. sta vodila svoj
splav, v Mariboru pa sta se sporekla in
močnejši Lovrenc je premikastil Jožeta,
ga bil s pestmi po glavi in ga metal po
tleh, nato pa odjadral s splavom proti
Ptuj, dočim je tovariša pustil na kop-
nem.

Kadar imajo denar.

Sinoči je prišel v neko mariborsko ka-
varno potnik Franjo B. v vinskem raz-
položenju, kar so njegovi znanci izrabili
in se mu pridružili. Prisedlo je tudi nekaj
sumljivih žensk, ki so pri jedi in pijači
požrtvovalno sodelovale. Zapitek je kma-
lu visoko narasel in Franček je imel pla-
čati celih 400 Din. Hotel pa se je z nata-
karico poravnati na 100 Din, češ da je
naročil samo cigarete. Posredovala je
policija in skalila veselo razpoloženje.
Tovariši, ki so Frančka razveseljevali,
so izjavili, da jih je vabil. Pri zaslišanju
so tudi ugotovili, da so Franca v neki go-
stilni pri kartanju obrali za 700 Din. Pri
njem so našli še nad 1400 Din. Zadevo bo
razčistilo sodišče.

S sekiro po glavi.

V bolnici leži kočar Maks Augustin iz
Sv. Marije na Dravskem polju, ker je v
nedeljo popoldne, ko je po kosilu sedel
doma pri mizi, dobil s sekiro po glavi.
Kdo ga je? — Mož sam ne ve; zadnje,
kar je slišal pred silnim udarcem po gla-
vi, ki ga je takoj vrgel v nezavest, je bil
ženin glas: »O, dober dan, oče!« S tem
udarcem s sekiro po glavi je po vseh iz-
gledih zvezana tragedija pohlepa po ze-
mlji in ženski, kakor jo nesmrtni Emile
Zola drastično slika v svojem romanu
»Majka zemlja«. Avgustin je pred tremi
leti zapustil dom, ženo in očeta ter šel za
zaslužkom v Francijo. Težko je delal v
delavskih kolonijah in rudnikih, domov je
pošiljal svoje prihranke, nazadnje se je
pa sam vrnil. Po par letih tujine mu je
postal dom v vseh ozirih tuj. Tuja sta mu
postala predvsem oče in žena, ki sta se
baje v dobi njegove odsotnosti veliko
bolj zblizala, kot bi se smela. Mladi Augu-
stin se je po povratku z ženo često pre-
piral in v prepir se je vedno vmešaval
stari Avgustin na strani svoje mlade
snahe. V nedeljo popoldne sicer ni bilo
prepirov, bili so pa nepojasneni težki u-
darci s sekiro po glavi.

Orjuna Maribor

poziva svoje članstvo, da se polnošte-
vilno udeleži ob priliki obletnice Rapalla
v petek dne 11. t. m. akademije v narod-
nem gledališču, v soboto dne 12. t. m. ob
18. uri pa v parku pred spominsko plo-
ščo majske deklaracije, ko se prižge o-
genj na žari. — Mestni odbor.

Plesni tečaj »Maribora«.

SK Maribor prične letos s plesnimi va-
jami 15. t. m. ob 20. v salonu hotela Za-
morc. Vršile se bodo dvakrat na teden.
Prijava ob plesnih večerih. 1588

Pevsko društvo »Zvon« na Teznu

pri Mariboru

izreka g. Bernardu, poštnemu uradniku
v Mariboru, iskreno zahvalo za podarje-
ne partiture in pesmice. — Za odbor F.
Luknar. 1599

Citraški koncert!

Mariborski citraški klub priredi v ne-
deljo dne 13. t. m. ob 16. uri v mali dvo-
rani Narodnega doma velik citraški kon-
cert. Med drugimi se bodo izvajali prvič
slovenski komadi za citre, ki jih je kom-
poniral in uglasbil za citre bivši klubov-
tajnik g. Jože Lovec, sedaj upravitelj
javne bolnice v Slovenjgradcu, ki bo
koncertu prisostvoval. Za obilno udelež-
bo prosi odbor. 1597

Udruženje rez. oficirjev in bojevnikov,
podobor mariborski, priredi za svoje
člane in po njih vpeljane goste plesno
šolo v mali dvorani Narodnega doma. S
plesnimi vajami se prične v petek dne
11. t. m. ob 20. uri.

Pevsko društvo »Luna«

priredi v soboto 12. nov. ob 8. zvečer v
restavraciji »Pri treh ribnikih« Martino-
vo plesno zabavo brez vstopnine. Prvo-
vrstna godba, petje in dobra postrežba!
K številni udeležbi vabi odbor. 1607

Amerikanske afere

PODKUPLJENI SODNIKI. — POGLAVAR VELIKE ORGANIZACIJE — NAJVEČJI ZLOČINEC.

Od strašnega justičnega škandala proti Saccu in Vanzettiju so na dnevnem redu hude afere med dolarsko aristokracijo in med takozvanimi stebri čistega amerikanizma. Ves svet se zgraža nad sleparijami petrolejskega magnata in nad sodiščem, ki že dolge mesece ne more zaključiti te afere, ker se sodniki in porotniki drug za drugim razkrinkajo kot podkupljene duše.

Se bolj umazana je pa afera »cesarja« Ku-Klux-Klana. To je neki Hiram W. Iwans, ki je že več let nastopal kot vseomogočni vladar organizacije, ki zatrjuje, da goji čisti amerikanizem z bojem proti črncem, židom, katolikom in vsem drugim, ki baje kvarijo čisto ameriškansko raso. Ta organizacija, podobna italijanskemu fašizmu, je bila dolgo časa v velikem razmahu, sedaj je pa začela razpadati radi korupcije in zlorabe vodilnih oseb. V pensilvanski državi so vsi člani odstopili in sicer radi poglavarja Iwansa. Ostalo pa ni pri samem odstopu mnogostevilnih članov, ampak iznesle so se tudi strašne obtožbe. Iwans je obdolžen umorov, goljufij, izsiljevanja in mnogih drugih zločinov.

Kot neznatna osebnost je prišel ta moč v organizacijo, v nekaj letih je pa dosegel oblast in bogastvo, kakor malo kdaj v Ameriki. Z grožnjami se je vrnil v mnoga dobičkonosna pod-

jetja, danes ima parnik, razkošnejši od onega, ki je na razpolago državnemu predsedniku, in centralni odbor organizacije je njegovi ženi poklonil diadem, čegar dragulji ne zastajajo za dragocenostmi evropskih kraljic. Iwansu se je izpolnila vsaka želja. Posameznikom in tudi krajem, ki so kazali kakršnokoli odpornost proti njegovim načrtom, je zagrozil s pogromi, z najetimi morilci je marsikoga spravil tudi na oni svet in končno se mu je vse pokorilo.

Pred pensilvanskim sodiščem so proti vladarju teroristične družbe ovadbe in obtožbe, o katerih bi človek dejal, da so bujna fantazija, če ne bi bile potrjene od tisočerihih prič in podprte z mnogoštevilnimi tehtnimi dokazi. V obtožbah se celo navaja, da je Iwans pripravljaval državljansko vojno, katero je mislil izrabiti v svojih pohlepih po najvišji oblasti v državi. Pripravlja se proces, ki ne bo našel primera na svetu. Gotovo je pa, da bodo pred procesom še mnoge žrtve, ker ima Iwans še precejšnjo moč denarja in nasilja. Marsikatera priča bo postala žrtev neznanih morilcev, do čim bo delo sodišča in porote preprečevala visoka podkupnina.

»Cesar« Ku-Klux-Klan se bo branil z vsemi sredstvi, četudi je njegova organizacija od milijonskega članstva padla na kakih 300 tisoč.

Oko boga Sive prodano v Ameriko

Med dvajsetimi velikimi in znamenitimi dijamanti se nahaja tudi »Nazak«, katerega je doslej posedoval vojvoda Westminsteri. Iz neznanih razlogov se je plemenitaš odločil, da s posredovanjem nekega pariškega draguljarja proda dragoceni kamen v Zedinjenih državah. O ceni, ki je zelo visoka, se ne doznava ničesar. »Nazak« je prvi od t. zv. historijskih dijamantov, ki je odšel preko Oceana. Ko je dijamant bil prenešen v New York, je prišlo med pariškim draguljarjem in ameriškimi carinskimi oblastmi do velikega spora, kajti carinske oblasti so ga hotele visoko zacariniti, dočim je draguljar trdil, da je kamen antična umetnina, ki ni podvržena carini. Trditve ameriških carinikov, da je kamen leta 1830. ponovno brušen in radi tega modern, je kljub neštetim strokovnim izjavam in potrdilom, ki so dokazovala, da je dijamant delo stare brusilnice, le s težavo ovrzel. Z velikim trudom je torej spravil dijamant v Ameriko nezacarinjen. Kakor »Koh-i-noor«, »Regent« in »Orlov« je tudi »Nazak« poseben dragulj, ki ima 80 karatov. O dijamantu se je v Indiji ohranilo nešteto pripovedk in legend. »Nazak« se prvič omenja v srednjem veku, ko je služil kot oko veliki sliki boga Šive, v skalnatem hramu Nazaka. Lastniki Vzhodno-indijske Kompanije so kupili omenjeni dragulj leta 1818. od nekega Indijca, ki je prišel do dragulja, ko so oplenili tempelj boga Šive. Leta 1897. je vojvoda Westminsteri postal lastnik dragocenega dijamanta in ga posedoval do letošnje prodaje. Končno je prešel v zakladnice ameriških dolarskih bogatašev.

Beg dveh carskih častnikov iz Rusije.

Ruski emigrantski krogi v Budimpešti so prejeli zanimive podrobnosti o drznem in uspelem begu dveh bivših carskih častnikov, ki sta po revoluciji ostala na sovjetskem ozemlju. Gre za pokovnika Iljo Saharova in kapetana Prohoreva, ki sta bila poprej letalca, po revoluciji pa sta stopila v rdečo vojsko. Oba sta se že davno pripravljala na beg. V torek sta dobila nalog, naj odideta iz Moskve na vojaški aerodrom Poti ob obali Črnega morja. Namesto, da bi krenila proti jugu, pa sta se letalca dvignila 5.000 m visoko in potem neovirano nadaljevala polet proti Rigi in se končno spustila na nemško ozemlje v Koburgu na Bavarskem.

Plesna ča'anka in njene posledice

Kulturni boj mohamedancev in židov proti Angležem v Palestini.

Ravnatelj prosvetnega oddelka pri angleški vladi v Jeruzalemu, Anglež od pet do glave, je pred kratkim povabil na čajanko v svoji krasni palači večje število učiteljev, gojenk in gojencev višjih naučnih zavodov v Jeruzalemu. Muslimanska, židovska in kristjanska mladina se je vabila svojega vrhovnega šefa v deželi seveda polnoštevilno in z veseljem odzvala. Zabava je bila imenitna, ubrano petje se je razlegalo po razkošnih dvorinah, a svoj vrhunec je dosegla čajanka v tem, da so se mlade gospodične in mladi gospodje — zavrteli ob zvokih »jazz-banda«. Bogue kako zaključena pa družba najbrž ni bila, morda je zbrbljala služinčad, z eno besedo, javnost je za to »neprimerno« zabavo izvedela in jo — politično — izkoristila.

Veliki muslimanski časopis »Ul Jamea« je prinesel o zadevi kar dolg uvodnik, čegar vsebina je približno sledeča:

»Doznali smo iz zanesljivega vira, da so naša muslimanska dekleta dne tega in tega razkritih(!) obrazov plesala z drugoverci v palači šefa naučnega oddelka pri tukajšnji vladi. Ali ne predstavlja ta ples neverjeten napad na tradicijo in običaje muslimanskega prebivalstva v Palestini? Gospod prosvetni direktor tega ne razume in se tega, tudi ne zaveda! Kaj pa muslimanske učiteljice in gojenke? Ako gospod prosvetni direktor ne ve, da muslimanska vera tak ples prepoveduje, ne spada na tako odgovorno mesto, ako pa to ve, tem manj. Ali ne razume angleška vlada, da na ta način z vso pravico reklamira arabsko in židovsko prebivalstvo za se vrhovno vodstvo prosvete?«

Škandal je velik, razburjenje, najbrže umetno, še večje. Turki in židje bi se pač radi otresli angleškega vpliva na tamošnje šolstvo in dobrodošla jim je plesna čajanka, da kujejo iz nje politični kapital. Pa naj se razvije zadeva tako ali tako, eno je gotovo: gospod direktor prosvetnega oddelka v Jeruzalemu ne bo nikdar več vabil muslimank in židinj na svoje plesne čajanke.

Pred zastavljalnico.

Uradnik: »Na kaj pa čakate?«

— V posteljo bi šel rad!

— Kaj vendar ne stanujete tu!

— Že res, toda, hm, moje postelje imate vi tu.

Sedma obletnica Rapalla v Mariboru

V petek, dne 11. nov. ob 20. uri akademija v Narodn. gledališču.

V soboto, dne 12. nov. ob 1/2 18. uri zažiganje žare pri spominski plošči majske deklaracije v parku.

V nedeljo, dne 13. nov. dopoldne nabiralna akcija.

Svetu luč, rojakom krompir

Pred 100 leti je umrl učenjak Aleksander Volta, ki je s svojim izumom odprl svetu neusahljiv vrelec elektrike ter tako zbudil orjaka, ki nosi celokupno našo civilizacijo ter pomaga odkrivati še druge tajnosti narave. Rodil se je Volta leta 1745. v gornjem italijanskem mestu Como. Od mladosti se je bavil z elektriko in končno mu je bilo po čudežu ali pa po slučaju neprestanega raziskovanja dano izpolniti to, kar je malo let poprej Galvani odkril na dveh žabjih krakih. Galvani je govoril o »tajni živalski« elektriki, Volta je pa dokazal, da vodi stik dveh različnih kovin do električnega toka. Njegova iznajdba je leta 1799. podala prvi konstantni električni vir. Volta je nalagal srebrne in cinkaste ploščice eno na drugo, vmes pa vlažne koščke klobučevine in tako napravil prvo električno baterijo. Njegova iznajdba se je bliskovito razširila po svetu. Volta je moral priti s svojimi aparati tudi v Paris in je veliki Napoleon vse poskuse občudoval z največjo pozornostjo, kakor da bi bil njegov veliki duh že slutil, kaj se bo vse razvilo iz tega.

V času, ki mu je ostal od znanstvenih raziskovanj, se je pa učenjak mnogo ukvarjal z vrtnarstvom in poljedelstvom v svojem rodnem mestu. Ves svet pozna njegove velikanske zasluge za človeštvo, malo bo pa znano, da je v svoji domovini uvedel sajenje krompirja. Volta je imel v Parizu prijatelja Parmentierja, fizika, ki se je v svojem prostem času mnogo bavil s poljedelstvom. Ko ga nekoč obišče, mu prijatelj potoži, da se zastoni trudi navaditi svoje rojake, naj sadijo krompir. Volta je takoj spoznal veliko vrednost tedaj še skoraj nepoznanega krompirja. Iz Pariza je prinesel nekaj krompirja domov ter takoj začel z nasajevanjem. Da bi krompir na dolgo in široko priporočal rojakom, kakor je to brezuspešno delal francoski prijatelj, mu ni padlo na misel. Bil je prevelik psiholog in je predobro poznal slabosti človeške narave. Svojo ujivo je ograbil s plotom ter strogo prepovedal jemati krompir. Uspeh ni izostal. Ponoči so sosedje večino krompirja pokradli in v kratkem času je bil daleč naokrog učenjakove njive nasajen prepovedan krompir.

Volta je deloval nekaj časa tudi na univerzi v Padovi, nazadnje se je pa zopet umaknil v svoj rojstni kraj, kjer je umrl v visoki starosti leta 1827.

Tragedija 70 letnega paralitika.

V vasi Citapomea v Transilvaniji je živel 70 letni paralitik Štefan Ciedo, o katerem je bilo znano, da je večkratni milijonar. Stanoval je v samotni hiši nekaj milj daleč od vasi. Nekega dne so po setili starca župan Csergo, notar Sfalvi in kmet Drasavici v spremstvu orožnika. Župan je izjavil, da so prišli k njemu, da popišejo njegovo imetje radi davka in mu svetujejo, da napiše svojo oporoko. Starec je takoj razumel, za kaj gre. Ne da bi znil kako besedo, je mirno opazoval, kako so brskali po njegovem stanovanju. V nekem skritega kraja so našli nabiran lejev. Župan je nato sam sestavil starčovo oporoko s katero je člane ne navadne komisije imenoval univerzalnim dedičem in prisilil starca, da je oporoko podpisal. Starček je padel v nezavest, župan pa je takoj izdal mrtvaško izvidnico. Prinesli so krsto in nesrečnega, čeprav je bil še živ, takoj pokopali. Zločin pa je prišel takoj na dan. Med županom in njegovimi pajdaši je prišlo namreč radi razdelitve plena do prepira, naka so se vsi izdali. Banditi pridejo pred sodišče in gotovo ne uidejo zasluženi kazni.

KINO APOLO Četrtek do nedelje

MORSKI TIGER

(Rivali oceana).

Divna pomorska drama. Velika napetost.

Sport

Rokobora in boksanje.

V Mariboru smo imeli doslej težkoatletsko sekcijo samo pri TSK Merkurju. Kriza v klubu pa je onemogočila njeno delovanje in izzvala celo razpust, čeprav je njeno udejstvovanje rodilo lepe uspehe. Da se težka atletika pri nas popoima ne zanemari, pripravljajo bivši člani TSK Merkurja ustanovitev samostojnega težkoatletskega kluba. Zato se vabijo vsi ljubitelji navedenih sportnih panog na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo dne 13. t. m. ob 11. dopoldne v gostilni Horvat v Frankopanovi ulici. Predvsem se vabijo bivši člani razpuščene »Merkurjeve« sekcije.

ISSK Maribor nogometna sekcija.

V petek ob 20. sestanek kapetanov prve in druge mladine ter rezervnega in prvega moštva v kavarni »Jadran«. Točno. — Načelnik.

Lohengrin in labud.

V nekem malem francoskem mestu so prvič predstavljali opero »Lohengrin«. Da bi bila svečanost še večja, so pozvali še nekega znanega tenorja Komienne opere v Parizu. Tenorist je sijajno pel, vendar so ga močno ovirale slabe dekoracije in nezadostna scenografija. Ta je namreč tako slabo funkcionirala, da je labud odplaval, še predno je mogel pevec stopiti na njegovo. Vse občinstvo je prasknilo v smeh. Toda tenorist se ni dal premotiti, temveč je stopil hladnokrvno k suflerju in ga vprašal s krepkim glasom: »Čujte, vi ste tu doma, kedar pride mimo drugi labud?«

Kako Japonci krotijo avtomobiliste.

Kitajci in Japonci so gostobesedni. Prastari običaji zahtevajo pri njih patetične nagovore in tej stari tradiciji odgovarjajo tudi napisi na cestah, ki opozarjajo avtomobiliste k zmerni vožnji. Na eni cesti, ki vodi v Tokio, se nahaja n. pr. tabla s sledečim napisom: »O avtomobil, kako si lep, hiter in močan! Ne zlorabljal pa svoje lepote, svoje hitrosti in tudi ne svoje moči! Misli vedno na male brate, ki hodijo po tej cesti. Misli na psa, ki se boji tvojih koles; daj mu malo prostora, da lahko nadaljuje svojo pot! Konj ima strah pred tvojim hrupom, neprijeten mu je duh bencina; ogni se ga in daj mu prosto pot! Na ljudi-pešce se v zadnji vrsti tudi oziraj. Imej z njimi malo usmiljenja in upoštevaj jih, ker je mogoče, da pešec že jutri sam postane avtomobilist.«

Tihotapski diplomat.

Prvi tajnik belgijskega poslanstva v Atenah, baron Van der Elst, je pred dnevi odpotoval na Dunaj, kamor je bil premeščen. Grški obmejni carinski organi pa so kljub diplomatskim listinam pregledali vse Elstove kovčke in našli v njih tri dragocene antične glave in nešteto dragocenih starin. Grčija bo pri belgijski vladi intervenirala in zahtevala, da se tihotapski diplomat kaznuje. Omenjeni predmeti, ki so bili zaviti v svilo, so postali plen grških finančnikov, kar je brez dvoma močno zadelo Elstovo soprogo, bogato Amerikanko, ki strastno zbira antikvitate.

BOŽKO KOVIČ.

Po dunajskih gledališčih

Hip, hip!
Ritem, ritem!!
Tempo, tempo, tempo!!!

Solnce, planine, morje: fotografija, akvarel — spomin. Predrasi spomin?! V spominu cepini — gorska ljubezen; v spominu kopalne obleke — morska ljubezen; v spominu poljubi vroči, prevroči — sitna bolezen... In spomin v albumu! Album v omari, v omari pod ključem... V žepu trepet in groza: kača, velika kača!... Oj, prelubi Avguštin! —

Blagodejno vroči dnevi za telo so izžareli, napočili so neljubo vroči dnevi za živce. Lepo, razkošne pesmi so izzvene, sprožili so se novi ritmi, ritmi dela. Ves lagodnotopli, sanjajoči brezdelni orientalski čas je moral v album; okoli nas se je zavrtinčal kot oster veter hladnejši, razumnejši — ameriški čas: tempo, tempo, tempo!

In zdí se, da je vsako poletje mani rož, vsako leto mani vzdihljajev, manj poljubov, album vsako leto maniši, kača v žepu vsako leto večja; novi čas ni čas »trubadurjeve«, je čas »Amerikancev«.

Potresi so na dnevnem redu, planeti se prekučujejo.

Današnji čas je čas bojev, gospodarskih in političnih. Hud in brezčuten je boj za obstanek, neusmiljeno je prerivanje mas za nadvlado, pehanje posameznika za vsakdanji kruh. Neusmiljena, hladna, preračunana konkurenca, konkurenca od bogatina do capina! Konkurenca povsod. Boj za obstanek ne pozna sočutja, nima srca: človeška kri je počrnela, človeška kri je elektrizirana. Ta boj ne pozna dolgovernih sentimentov, ne obotavljanja. Kdor je počasen, neokreten, je izgubljen; in v teh resnih, nečudežnih časih ni lahko vstati od mrtvih. Tempo, tempo!!!

Dunajska umetniška podjetja: gledališča, glasbeni zavodi, varijeteji itd. so se dobro zavedala tega bojnega časa. Zavedala so se nad vse resnega položaja in v izogib novim, zlasti zadnji dve

sezoni vedno se ponavljajočim denarnim krizam, se je bilo treba previdno, a hitro orijentirati.

Ze pred dobrim mesecem, ko so ponekod še rože cvetele in kopalni dresi še niso bili docela posušeni, so se pojavili po dunajskih kioskih večji in manjši pisani reklamni lepaki; na lepkih dolgi, blesteči, vabeči programi z raznovrstnimi slagerji, ki naj bi vsaj za prve mesece zamašili marsikatero luknjo in dokaj luknjice izza pretečenih sezon.

Le dvoje gledališč je, ki jima je povojni čas prizanesel, da se jima ni treba praskati za ušesi v mislih na vsakdanji kruh. To sta državni gledališči: drama in opera (Burgth. in Dvorna opera). Dvoje gledališč je, ki že po svoji veličastni zunanosti izpričevala visoko umetniško in gledališko kulturo Dunaja.

Državna drama (Burgth.) je tradicija sveta, nedotakljiva. Vstop vanjo imajo le s svetovnim nimbusom ovenčane kapacitete. Državna drama je verno zrcalo klasikov: Shakespeare (zanimiva novost zadnjih dni je bila prvič na Dunaju vprizorišena Shakespearejeva komedija »Troilus in Cresida«), Lessing, Kleist, Goethe, Schiller itd., med katere se spretno menjaje uvrščajo sodobni glavniki: Shaw, Wilde, Galsworthy, Strindberg, Hauptmann, Schnitzler in dr. Pod vodstvom neumorno delavnega direktorja dr. Hertericha (ki je te dni incognito slavil petdesetletnico svojega rojstva) so se odprla težka vrata svetovnega hramu tudi »najmodernejšim«: Wedekind, Hasenclever, Werfel. (Zadnja novost Werfelova dramatična legenda »Paulus med Judi«). Z vstopom najmodernejših je dobil Burgtheater, ki se je zdel nekaterim prefanatično zabavan v svojo tradicijo, pestrejša a hkrati sodobnejša lice, zavedajoč se, da nova doba neizprosno terja novih umetniških potenc. Na ta način je Burgtheater znova dokumentiral svojo umetniško bitnost, znova povedal, da hoče biti kot doslej tudi vnaprej kulturno ognjišče Avstrijske gledališke publike.

(Dalle prihodnjič.)

Maksim Gorki:

Otroška leta

40 Poslovenil dr. I. D.

Povedal sem ji o treh dečkih, o tem, kako me je polkovnik pregnal z dvorišča; objela me je krepko.

»Tak surovež!«

In obmolnila je, priprla oči, gledala v tla in tresla z glavo. Vprašal sem:

»Zakaj se je ded jezil nad teboj?«

»Kriva sem pred njim.«

»Pa bi mu pripeljala malega otroka...«

Stresla se je, se zamračila, ugriznila v ustnice in se zahotela, stiskajoč me k sebi:

»Oh, ti čudak! Molči o teh stvarih, slišiš? Molči — in ne premišljaj več!«

Dolgo mi je pravila nekaj tiho, resno in nerazumljivo, nato je vstala in začela hoditi, trkala s prstom v podbradek in dvigala goste obrvi.

Na mizi je gorela lojena sveča, ki se je odsvitala v praznoti zrcala, umazane sence so lezle po tleh, v kotu pred ikono je gorela lučica, leđeno okno je srebrila lunina svetloba. Mati se je ogledovala, kakor da bi nečesa iskala po golih stenah, po stropu.

»Kdaj pa hodiš spat?«

»Maló pozneje.«

»Sicer pa si spal po dnevu,« se je spomnila in vzdihnila. Vprašal sem:

»Ali hočeš zopet oditi?«

»Kam pa?« je začudeno odgovorila; dvignila mi je glavo in mi dolgo gledala v obraz, tako dolgo, da so mi solze stopile v oči.

»Kaj ti je?«

»Vrat me boli.«

Bolelo me je tudi srce, hipoma sem občutil, da ne bo živela v tem domu, da bo odšla.

»Očetu boš podoben«, je rekla. »Ali ti je babica kaj pripovedovala o njem?«

»Da.«

»Zelo je ljubila Maksima, — zelo! In on njo tudi...«

»Vem.«

Pogledala je na svečo ter jo ugasnila, rekoč:

»Tako je bolje!«

Da, tako je bilo bolj sveže in čisto, temne, umazane sence so se nehale sprepeljavati, na tla so polegale svetlebele lise, zlate iskre so zažarele na šipah oken.

»Kje pa si živela?«

Kakor da bi se spominjala, kar je že davno pozabila, mi je začela naštevati nekaj mest, in je brezšumno krožila po sobi kakor jastreb.

»Kje pa si dobila tako obleko?«

»Sama sem si jo sešila. Vse si sama naredim.«

Bilo je prijetno, da nikomur ni bila podobna, pa žalostno, ker je govorila tako malo, in če bi je ne izpraševal, bi čisto molčala.

Nato je zopet sedla k meni na divan in sedela sva molče, tesno se stisnivši drug k drugemu, dokler nista prišla starčka, napojena z duhom po vosku, kadilu, svečano tiha in prijazna.

Večerjali smo praznično, kakor se spodobi, pri mizi smo govorili malo in pazljivo, kakor da bi se bali prebuditi rahlo spanje nekoga.

Kmalu nato me je mati energično začela učiti »meščanske« slovnice: kupila je knjig, in po eni izmed teh sem bil v nekoliko dneh deležen modrosti branja meščanskega tiska; takoj pa mi je mati naložila, da sem se moral učiti na pamet stihov, in iz tega so nastala najina medsebojna žaljenja.

Bral sem »prostega« namesto »prostora« itd.

»Nu, premisli!« mi je vlivala mati, »zakaj »prostega«? Čudak! Prostor, razumeš?«

Seveda sem razumel, vendar pa sem čital »prostega«, in se sam sebi čudil.

(Dalle prihodnjič.)

Mali oglasi, ki služijo posredovanju in socialne namene občinstva: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje ali reklamiranje značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Dva inteligentna gospoda
se sprejme na stanovanje. Električna razsvetljava, parketna tla. Naslov v upravi. 1600

Oddajalcem stanovanj
praznih sob, lokalov, gostiln nudi veliko izbiro interesentov »Marstan«, Koroška c. 10, I. Prijava brezplačno. 1598

Več krojaških pomočnikov
za finejša dela sprejme takoj Pregled. Ruše pri Mariboru. 1593

Izgubila se je zlata zapestnica
na Tattenbachovi, Vetrinjski ali Alek-sandrovci. Najditelj se raproša, da jo odda proti nagradi v upravi »Večernika«.

Ormoški sokolski kvartet
ki se mudi dne 12. XI. 1927. v Mariboru, zapoje ob 8. uri zvečer 1601
v restavraciji Vinski hram

Din 199.—

Pisarniške potrebščine

čevlji s spono lakasti in v modnih barvah pri

Anici Traun
Grajski trg 1 870

najboljše kvalitete kupite le pri 1125
Zlati Brišnik, Maribor, Slovenska ul. 11
Vse tiskovine po naročilu.

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem pretezujočo vest, da je naš iskrenoljubljeni oče, oziroma brat, stric, gospod

Andrej Ralca

pol. nadzornik v pok.

v sredo, dne 9. novembra ob 12. uri po kratki bolezni v 58. letu svoje dobe bogu vdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne 11. novembra ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 12. novembra ob 7. uri v župni cerkvi sv. Magdalene.

MARIBOR, dne 10. novembra 1927. 1605

Milan, Franc, Rudolf in Albin, otroci
in ostali sorodniki.

Grafolog - hiromantik.

Zadnji teden tu!

Ako hočete izvedeti svojo bodočnost, obrnite se na znamenitega grafologa Egipčana, kateri vam pove Vašo prihodnost in značaj iz črt na roki in iz pisave. Sprejema vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 9.—13. in od 14.—20. ure. Ben-Alli, hotel »Kosovo«, soba 5, Maribor.

SVETOVNI PATENT

„ZEPHIR“

Lesna trajno goreča
peč z zračno kurjavo

z 10 kg drv ogreva
sobo skozi 24 ur

„ZEPHIR“, tvornica peči
Zastopstvo za Maribor železnica
PINTER & LENARD

POZOR! POZOR!

Krojači, šivilje, čevljarji,

ako Vam Vaši stroji nagajajo obrnite se na specialno mehanično delavnico **Justin Gustinčič**, Tattenbachova ulica šte. 14, ker ima ista specialni oddelek za popravila strojev vseh vrst. 937

10 a **Prvovrstno**
onduliranje
in rezanje „bubi frizure“
v higijenični brivnici
Vjekoslav Gjurič
Maribor, Jurčičeva ulica 9

Baterije
za žepne svetilke
na drobno in na debelo
Drago Rosina
Maribor, Vetrinjska 26

Najlepše
angleško in češko blago
za zimske suknje in obleke
kakor tudi razne flanele in
porhante, ima v zalogi trdka
M. Feldin, Maribor
Grajski trg 1 Vetrinjska ulica
Državni nameščenci dobijo poseben popust

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem otvorila
v Gosposki ulici šte. 20
TRAFIKO
s papirnico in galanterijo,
ter se slavn. občinstvu najtopleje priporočam
A. Ivanuš